Azərbaycan Respublikasının
Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi

Aqrar Xidmətlər
Agentliyi

Aqrar Təlim Mərkəzi

Şəkər çuğunduru bitkisinin becərilməsi üzrə təqvim planı

www.axa.gov.az

Şəkər çuğunduru bitkisinin becərilməsi üzrə təqvim planı

Yanvar

Toxum və mineral gübrələr (hektara təsiredici maddə hesabı ilə $N_{140}P_{150}K_{100}$) tədarük olunur. Toxumlar cilalanmış, kalibirlənmiş, qidalı maddələrlə zənginləşdirilmiş, kompleks xəstəliklərə qarşı dərmanlanmış və mikroelementlərlə işlənmiş formada olmalıdır.

Fevral

Sahəyə fosfor və kalium gübrələri ilə yanaşı azotun 30 %-i verilməli, müşahidə edilən alaq otlarına qarşı herbisidlər tətbiq edilməli, dırmıq və fırlanan (rotasiya) mala ilə tarla əkinə hazır vəziyyətə gətirilməli, toxum yatağı (torpağın üst 4-5 sm-lik təbəqəsi) daş-kəsək və bitki qalıqlarından təmizlənməlidir.

Mart

Torpaqda temperatur +5-8 ^{0}C olduqda əkinə başlanılır. Toxumlar cərgəarası 60 yaxud 70 sm, bitki araları 25-30 sm, ağır torpaqlarda 2-3 sm, yüngül torpaqlarda isə 4-5 sm dərinlikdə basdırılır. Hər hektara səpin norması 8-10 kq, dəqiq səpinlərdə isə 6 kq təşkil edir.

Aprel

1-ci ongünlükdə əkin başa çatdırılmalıdır. Əkindən sonra suvarma arxları açılır, əsas yarpaq əmələ gəldikdən sonra bitkilərin dibləri doldurulur, sahədə bitki arası məsafə 16-18 sm olmaqla seyrəltmə aparılır. Cərgə araları yumşaldılır, alaq otlarına qarşı mübarizə tədbirləri həyata keçirilir.

May

Azot gübrəsinin 35 %-i yemləmə şəklində verilməklə 6-8 sm dərinlikdə kultivasiya edilir və sahələr suvarılır. Xəstəlik, zərərverici və alaq otları ilə bağlı müşahidə və mübarizə tədbirləri həyata keçirilir. Kultivasiya aparılır və yemləmə gübrələrinin qalan hissəsinin 3 dəfəyə verilməsi təmin edilir.

İyun

Xəstəlik, zərərverici və alaq otları ilə bağlı müşahidə və mübarizə tədbirləri davam etdirilir. Havanın temperaturu nəzərə alınmaqla 12-15 gündən bir suvarma aparılır. Suvarmada müxtəlif suvarma üsullarından (şırımla, yağış yağdırma, pivot və s.) istifadə oluna bilir.

İyul

Suvarma, gübrələmə, kultivasiya və bitki mühafizəsi tədbirləri davam etdirilir. Sahələr 800-1000 m^3/ha suvarma norması suvarılır. Növbəti ildə şəkər çuğunduru əkiləcək sahələr seçilir, bu sahələr 12-14 sm dərinlikdə üzlənir. Alaqların cücərməsi üçün üzləmədən sonra sahədə 600-700 m^3/ha həcmində aldadıcı suvarmalar aparılır.

Avqust

Zərərli orqanizmlərə qarşı bitki mühafizə tədbirləri davam etdirilir. Havaların daha isti keçdiyi vaxtlarda suvarmanın gecə saatlarında aparılması tövsiyə olunur. Növbəti ildə şəkər çuğunduru əkiləcək sahələr şumlanır.

Sentyabr

Məhsul yığımına hazırlıq işlərinə başlanılır. Yığımın forması müəyyənləşdirilir. Yığım texnikaları, anbar və xırmanlar məhsul yığımına hazırlanır.

Oktyabr

Məhsul yığımına başlanılır. Yığım texniki yetişkənlik dövründə aparılır. Tarlada yaşıl yarpaqlı sahələr müşahidə olunarsa yığım gecikdirilir. Saxlanma yerlərində texniki zədələnmiş çuğundurların tığlara yığılmasına yol verilmir.

Noyabr

Məhsul yığıldıqdan sonra sahə əkin dövriyyəsinə uyğun əkiləcək növbəti bitki üçün hazırlanır. Şəkər çuğunduru qarğıdalı, darı və dənli-paxlalılar üçün yaxşı sələf hesab edilir. Şəkər çuğunduru öz tarlasına yalnız 3-4 ildən sonra qaytarıla bilər. Çuğundur əkiləcək sahələrə əsas şum altına 30 ton çürümüş peyin verilməklə 27-30 sm dərinlikdə şum aparılır.

Dekabr

Aqrotexniki tədbirlər davam etdirilir. Şum başa çatdıqdan sonra, hər hektar sahə 1000-1200 m3 su ilə arata qoyulmalıdır. Bu tədbir torpaqda nəmlik ehtiyatının yaradılması ilə yanaşı zərərverici və gəmiricilərin də məhv edilməsinə səbəb olur.

Şəkər çuğunduru bitkisinin mühafizə sxemi

Zərərli orqanizmlər	Əkindən əvvəl	Əkin	Çıxış	Ləpə yarpağının çıxışı	2 əsl yarpaq	4 əsl yarpaq	6 əsl yarpaq	8 əsl yarpaq	50% cərgələr birləşəndə
Uzunburun böcək	İmidokloprid 500q/l 0,8-,1,0 litr/t (toxum)								
Mənənə, çuğundur bağacığı, çuğundur milçəyi, çəmən kəpənəyi, payızlıq əkin sovkası			Cypermethrin 250 q/l 0,48 l/ha						
Çuğundur birəciyi	Lamda-cyhalothrin 50q/l 0,1-0,15 l/ha								
Kök çürüməsi, fomoz, peronosporoz, serkosporoz, toxumların kiflənməsi	Thiram 10 kq/ton, Fundazol 500 q/kq – 3,0 kq/ton toxum		Fundazol 500 q/kq 0,6-0,8 kq/ha						
Unlu şeh, serkosporoz, fomoz					Propiconazole 250q/l+Cyproconazole 80 q/l – 0,5-0,7 l/ha				
Birillik birləpəlilər və bəzi ikiləpəli alaqlar	Glyphosate 500 q/l 3,0-4,0 l/ha				Clopiralid 750 q/kq 0,04-0,1 kq/ha				
Birillik və çoxillik ikiləpəli alaqlar			Quizalofop-P-ethyl 1,0-3,0 l/ha						